

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 20428/09
Marina KONTIĆ-DRAŠČIĆ i Brankica KONTIĆ-DRAŠČIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel) zasjedajući dana 25. rujna 2012. godine u Vijeću u sastavu:

g. Anatoly Kovler, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
g. Peer Lorenzen,
gđa Elisabeth Steiner,
g. Khanlar Hajiyev,
gđa Mirjana Lazarova Trajkovska,
gđa Julia Laffranque, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen dana 16. ožujka 2009. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje koje su dostavile podnositeljice zahtjeva,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositeljice zahtjeva, gđa Marina Kontić-Draščić i gđa Brankica Kontić-Draščić su hrvatske državljanke rođene 1987., odnosno 1949. godine, koje žive u Rijeci. Pred Sudom ih zastupa g. M. Žugić, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupa njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

2. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

3. Točno neutvrđenog datuma J.K.D., otac prve podnositeljice i suprug druge podnositeljice, sklopio je ugovor o radu sa Hanseatic Shipping Company Ltd, tvrtkom registriranom na Cipru, prema kojem je bio zaposlen kao mornar na brodu u trajanju od šest mjeseci, počevši od 19. rujna 1998. godine. U ugovoru je navedeno da osiguranje poslodavca pokriva moguću smrt u službi i da se na ugovor primjenjuje pravo Republike Cipra, te da će mjesna nadležnost za rješavanje spora biti u Limassolu, Cipar. Brod je bio osiguran u Ujedinjenoj Kraljevini.

4. Dana 7. listopada 1998. godine J.K.D. je umro dok je brod bio na Tihom oceanu.

5. Podnositeljice zahtjeva su dana 27. svibnja 1999. godine podnijele građansku tužbu Trgovačkom sudu u Rijeci protiv vlasnika broda i osiguravajućeg društva. Tražile su naknadu štete u vezi sa smrću njihovog supruga, odnosno oca, tvrdeći da je njegova smrt bila posljedica nedostatka odgovarajuće medicinske intervencije. Glede nadležnosti hrvatskih sudova u ovoj stvari, smatrale su da su hrvatski sudovi nadležni kada se smrt dogodi izvan teritorija Hrvatske jer se stvarna šteta - patnja bliskih rođaka preminulog koji imaju prebivalište u Hrvatskoj, uzrokovana smrću i gubitkom uzdržavanja do kojega je zbog toga došlo - ipak dogodila u Hrvatskoj.

6. Trgovački sud u Rijeci je 19. kolovoza 2004. godine dodijelio podnositeljicama 151,114 američkih dolara (USD), a odbio je ostatak njihovog zahtjeva od 119,997 američkih dolara (USD). Visoki trgovački sud Republike Hrvatske je 3. veljače 2006. godine potvrdio tu presudu.

7. Tuženice su 6. ožujka 2006. godine uložile reviziju Vrhovnom sudu Republike Hrvatske.

8. Na sjednici sudaca Građanskog odjela Vrhovnog suda dana 26. veljače 2007. godine, Vrhovni sud je potvrdio svoju prethodnu praksu glede tužbi za naknadu štete u vezi sa smrću bliskog rođaka koja se dogodila izvan Hrvatske. Prema tom pristupu hrvatski sudovi nisu nadležni u takvim stvarima. To je objašnjeno time da kad se smrt dogodi izvan Hrvatske, onda je i s tim u svezi povezana šteta nastala izvan Hrvatske. Budući da je nadležnost hrvatskih sudova ovisila o pitanju gdje je šteta nastala, u

slučajevima u kojima se smrt (i stoga posljedična šteta) dogodi izvan Hrvatske, hrvatski sudovi nisu nadležni čak i kad je tužitelj hrvatski državljanin.

9. Sukladno tom pristupu Vrhovni sud je 18. srpnja 2007. godine utvrdio da je građanska tužba podnositeljica zahtjeva nedopuštena zbog nenadležnosti. Mjerodavni dio odluke glasi:

“Radi se o sporu o izvanugovornoj odgovornosti za štetu s inozemnim elementom, pa je za ocjenu postojanja nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj mjerodavna odredba čl. 53. st. 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (... dalje: ZRSZ).

Prema odredbi čl. 53. st. 1. ZRSZ u sporovima o izvanugovornoj odgovornosti za štetu nadležnost suda Republike Hrvatske postoji ako ta nadležnost postoji prema odredbama čl. 46. i čl. 50. do 52. toga Zakona ili ako je šteta nastala na teritoriju Republike Hrvatske.

Nadležnost za ovaj spor ne postoji prema odredbama čl. 46. i čl. 50. do 52. ZRSZ, pa ostaje da se ocjeni je li šteta nastala na teritoriju Republike Hrvatske.

O tome što se smatra nastankom štete u smislu odredbe čl. 53. ZRSZ, ovaj je revizijski sud... na sjednici Građanskog odjela od 26. veljače 2007., zauzeo pravno shvaćanje da se pod nastankom štete podrazumijeva ... smrt ..., pa zato ako se štetni događaj u kojem je smrtno stradala osoba zbog čije smrti tužitelj traži odštetu zbio u inozemstvu, tamo je nastala i šteta, bez obzira što su pojedine vrste štete nastale u Republici Hrvatskoj.

Dakle, prema odredbi čl. 53. st. 1. ZRSZ sud u Republici Hrvatskoj nije nadležan za rješavanje ovog spora.

...”

10. Protiv naprijed navedene presude Vrhovnog suda podnositeljice zahtjeva su 12. prosinca 2007. godine podnijele ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske koja je odbijena 10. rujna 2008. godine.

B. Mjerodavno domaće pravo i praksa

11. Mjerodavna odredba Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Narodne novine“, br. 53/1991, 88/2001 – u daljnjem tekstu „ZRSZ“) propisuje kako slijedi:

Članak 53.

“(1) U sporovima o izvanugovornoj odgovornosti za štetu nadležnost suda Republike Hrvatske postoji ako ... je šteta nastala na teritoriju Republike Hrvatske.

...”

12. Mjerodavni dio presude Vrhovnog suda br. Rev-2390/1994-2 od 3. rujna 1997. godine glasi:

„... Sukladno pravnom shvaćanju nižestupajskih sudova i po shvaćanju ovoga suda pod nastankom štete u smislu navedene odredbe (čl. 53. st. 1. ZRSZ) treba smatrati nastanak ozljede tijela, odnosno smrti, ili oštećenja stvari ...

Predmetni štetni događaj (prometna nezgoda) u kojem je smrtno stradala osoba zbog čije smrti tužitelji u ovoj parnici traže naknadu štete dogodio se u Austriji, pa je u toj državi nastala šteta, a ne u Republici Hrvatskoj.

Proizlazi dakle da su sudovi pravilno primijenili odredbu iz čl. 53. ZRSZ i da su slijedom toga osnovano ... zbog nepostojanja jurisdikcije hrvatskog suda, donijeli rješenje o oglašavanju nenadležnosti i tužbu odbacili.“

13. Mjerodavni dio zaključka Građanskog odjela Vrhovnog suda br. Su-IV-46/7 od 26. veljače 2007. godine glasi kako slijedi:

„... Vrhovni sud ostaje kod dosadašnjeg pravnog stajališta objavljenog u Izboru odluka 1/98 (30. lipnja 1998. godine), sentenca 139-Rev-2390/94 od 3. rujna 1997., a koje glasi:

Pod nastankom štete podrazumijeva se ozljeda tijela, smrt ili oštećenje stvari.

Zato ako se štetni događaj u kojem je smrtno stradala osoba zbog čije smrti tužitelj traži odštetu, zbilo u inozemstvu, tamo je nastala i šteta, bez obzira na to što su troškovi pogreba te osobe nastali u Republici Hrvatskoj.“

PRIGOVOR

14. Podnositeljice zahtjeva prigovaraju temeljem članka 6. stavka 1. Konvencije da nisu imale pristup sudu.

PRAVO

15. Podnositeljice zahtjeva su se pozvale na članak 6. stavak 1. Konvencije koji u svom mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj.“

16. Podnositeljice zahtjeva prigovaraju da je u njihovom predmetu Vrhovni sud promijenio svoju dobro utvrđenu praksu, prema kojoj su hrvatski sudovi nadležni u slučajevima koji se tiču zahtjeva za naknadu štete kada se smrt bliske osobe dogodila izvan Republike Hrvatske. To je dovelo

do proglašavanja njihove građanske tužbe nedopuštenom zbog nenadležnosti. Kao rezultat toga one nisu imale pristup sudu.

17. Vlada je osporila to gledište. Tvrdila je da je tada bila dobro utvrđena praksa domaćih sudova da odbiju nadležnost u predmetima gdje se smrt bliskog rođaka dogodila izvan Republike Hrvatske. Ova praksa je postojala od 1997. godine, što je bilo prije nego što su podnositeljice zahtjeva podnijele svoju građansku tužbu i samo je bila potvrđena zaključkom Građanskog odjela Vrhovnog suda u 2007. godini.

18. Sud ponavlja da pravo na pošteno suđenje mora biti tumačeno u svijetlu Preambule Konvencije, koja proglašava vladavinu prava zajedničkom baštinom država ugovornica (vidi presudu u predmetu *Nejdet Şahin and Perihan Şahin protiv Turske* [VV], br. 13279/05, stavak 57., od 20. listopada 2011. godine). Jedno od temeljnih vidova vladavine prava je načelo pravne sigurnosti (vidi presudu u predmetu *Brumărescu protiv Rumunjske* [VV], br. 28342/95, stavak 61., ECHR 1999-VII) koje, između ostalog, jamči dosljednost pri odlučivanju o pravnim zahtjevima i pridonosi povjerenju javnosti u sudove (vidi, *mutatis mutandis*, presudu u predmetu *Štefănică i drugi protiv Rumunjske*, br. 38155/02, stavak 38., od 2. studenog 2010. godine). Sa druge strane, postojanje proturječnih sudskih odluka može stvoriti stanje pravne nesigurnosti koje će vrlo vjerojatno smanjiti povjerenje javnosti u sudski sustav, s obzirom da je takvo povjerenje očito jedno od temeljenih sastavnica države koja se temelji na vladavini prava (vidi presudu u predmetu *Padurararu protiv Rumunjske*, br. 63252/00, stavak 98., ECHR 2005-XII (izvaci) i presudu *Vinčić i drugi protiv Srbije*, br. 44698/06 i drugi, stavak 56., od 1. prosinca 2009. godine).

19. Sud međutim ističe da zahtjevi pravne sigurnosti i zaštita legitimnog očekivanja javnosti ne daju stečeno pravo na dosljednost sudske prakse (vidi presudu u predmetu *Unédic protiv Francuske*, br. 20153/04, stavak 74., od 18. prosinca 2008. godine). Razvoj sudske prakse nije sam po sebi suprotan pravilnom provođenju pravde, budući bi propust u održavanju dinamičnog i evolutivnog pristupa riskirao kočenje reforme ili poboljšanja (vidi presudu u predmetu *Atanasovski protiv „Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije“*, br. 36815/03, stavak 38., od 14. siječnja 2010. godine).

20. Sud bilježi u ovom predmetu da je Vrhovni sud 1997. godine donio presudu koja je poslužila kao njegov vodeći predmet u vezi nadležnosti hrvatskih sudova u pogledu građanskih tužbi za naknadu štete koje se tiču smrtnih slučajeva koji su se dogodili izvan Republike Hrvatske. Prema tom presedanu, nadležnost hrvatskih sudova je ovisila o pitanju gdje je šteta nastala. Vrhovni sud je utvrdio da, kada je smrt nastala izvan Republike Hrvatske, hrvatski sudovi nisu nadležni u predmetu. Ta praksa Vrhovnog suda je potvrđena zaključkom Građanskog odjela Vrhovnog suda iz 2007. godine.

21. Sud dalje bilježi da su podnositeljice zahtjeva podnijele svoju građansku tužbu 1999. godine, odnosno nakon donošenja naprijed navedene presude Vrhovnog suda. To što se Vrhovni sud pozvao u svom predmetu na zaključak koji je donio njegov Građanski odjel 2007. godine, a prema kojem je prethodna praksa suda samo bila potvrđena, ne mijenja činjenicu da se presedan temeljem kojeg je odlučeno u predmetu podnositeljica, razvio i bio dobro poznat prije nego što su podnositeljice zahtjeva podnijele svoju građansku tužbu.

22. U tom smislu, Sud također bilježi da su podnositeljice zahtjeva bile tijekom cijelog postupka zastupane po odvjetniku, a od odvjetnika se očekuje da bude svjestan mjerodavne sudske prakse Vrhovnog suda.

23. Slijedi da je ovaj prigovor očigledno nedopušten i mora biti odbačen u skladu sa člankom 35. stavcima 3. (a) i 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Søren Nielsen
Tajnik

Anatoly Kovler
Predsjednik

© Ured zastupnika RH pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana.